

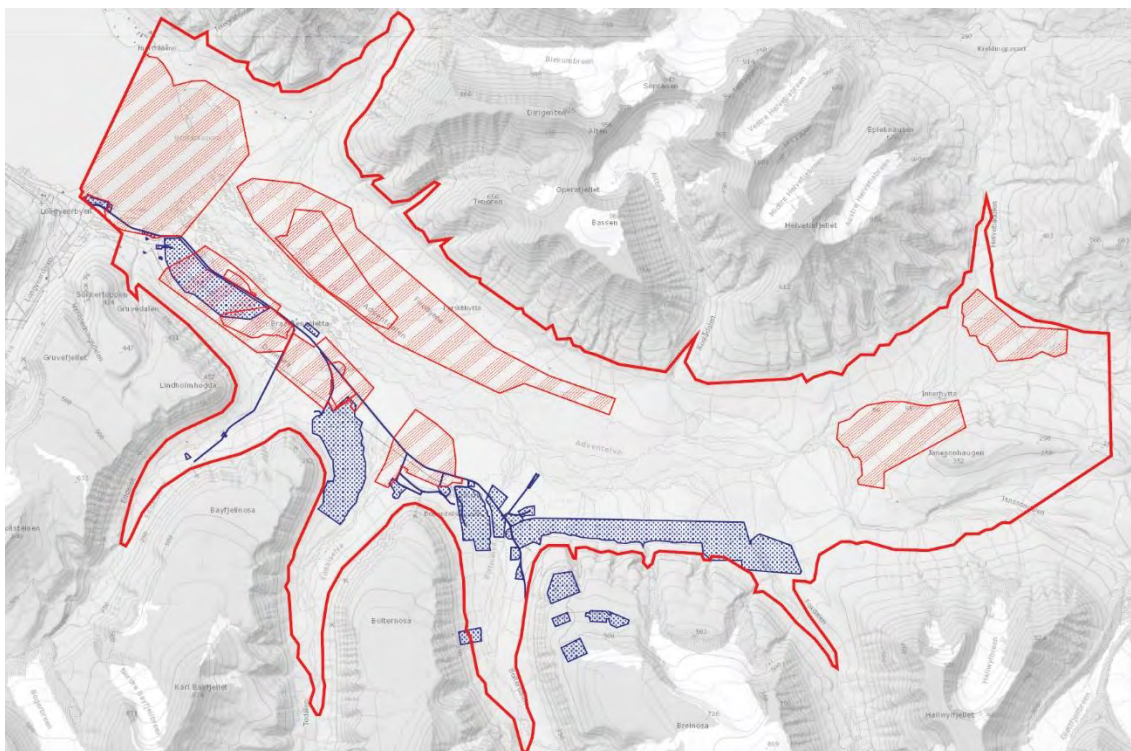
Innspill til verneforslag for nedre Adventdalen

1. Bakgrunn og innledning

I forbindelse med vernearbeid for nedre Adventdal har Visit Svalbard engasjert LPO arkitekter til å bistå i å utarbeide et innspill basert på planprogram for aktivitetstraseer i Adventdalen som ble utarbeidet i 2017. Målet med denne konkretiseringen er at dagens bruk og foreslåtte nye traseer blir presentert og utredet slik at de kan hensyntas og innarbeides i verneplan for Nedre Adventdal og i rulleringen av Arealplan for Longyearbyen.

Adventdalen er kjerneområde for bærekraftig reiseliv, rekreasjon og opplevelse. Målet er at aktivitetstraseene skal være til glede og bruk for alle i Longyearbyen slik at man kan oppleve og være en del av naturen uten å ødelegge for andre arter.

Innenfor det området som er satt av til utredning for verneplan, ligger arealer som rommer dagens bruk, framtidens muligheter og ønsket vern i stor grad overlappende. I dette innspillet er det derfor brukt kart med tematiske lag til å synliggjøre innspillene om dagens bruk og ønsket framtidig bruk. Kart i pdf-format med lag er vedlagt.

Figur 1 Kartutsnitt med verneplangrense, områder fra NPs kunnskapsgrunnlag (rød skravur) og områder med arealbruk (blå skravur)

2. Litt om å kjøre hundespenn

Grunnen til at Visit Svalbard har et særskilt fokus på traséer og snuplasser for hundespenn, er at denne aktiviteten har økt i popularitet og omfang de siste årene. Dette er en viktig næring, og aktørene jobber for at de tilreisende skal få en trygg og god opplevelse.

	1/10 – 16/5	17/5 – 18/9	SUM
2019	9 022	3 551	12 573
2020	7 225	1 722	8 947
2021	3 629	2 140	5 769
2022	11 076	3 636	14 712

Figur 2 Tall fra Travelize som viser antall gjester som har deltatt på hundekjøringsturer siste fire år fordelt på vintersesong og sommersesong.

Sommerkjøringen har i stor grad utnyttet de muligheter som allerede finnes i dalen, hovedsakelig Vei 400 med noen avstikkere. For å snu et stort (langt) hundespenn, eller en rekke med hundespenn, uten å få krøll i linesettet, er det avgjørende å kunne ta en runde med en viss radius, og helst kjøre rundt et objekt eller lignende som gjør at hundene ikke kutter svingen.

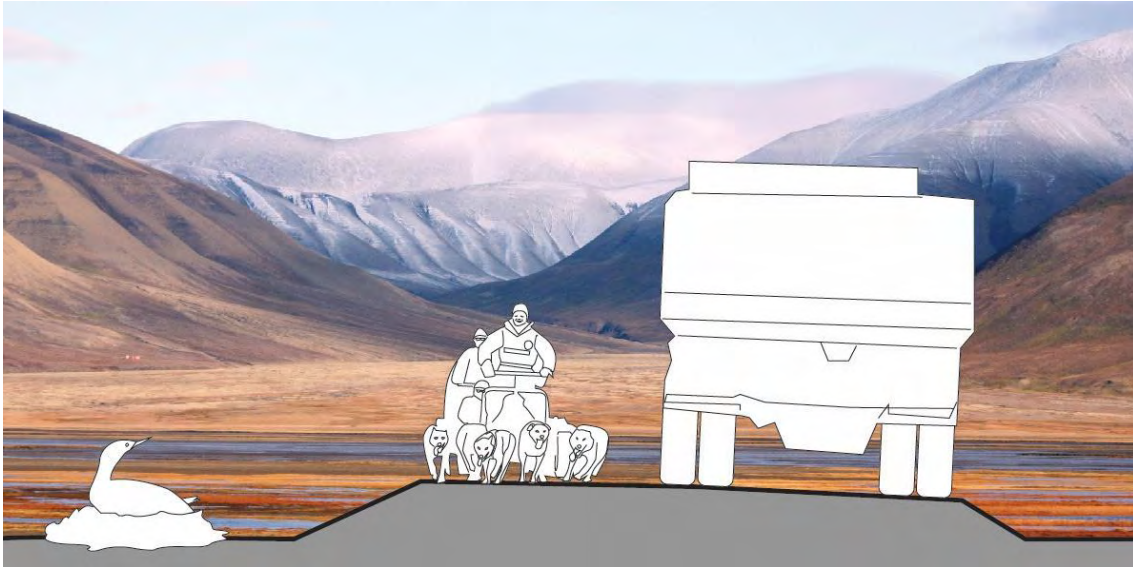

Figur 3 Foto av 10-spann på Vei 400. Spannet med vogna er ca 20 meter langt.

Når man kjører disse godt pelsede hundene etter vogn om sommeren, må man stoppe for å gi dem vann og mulighet for avkjøling underveis. Dette kan man gjøre ved å ha med vanddunk og skåler på vogna eller ved å la hundene drikke eller bade i bekker/vannpytter langs veien.

Adventdalen er i dag først og fremst tilrettelagt for motorisert ferdsel med Vei 400 som går på demningen av Isdammen og følger dalbunnen på sørsida av Adventelva før den snor seg opp til Gruve 7, Eiscat og Kjell Henriksen Observatoriet på Breinosa. Vei 400 er sommerstid den eneste transportåren innover dalen, og det foregår flere aktiviteter her samtidig. Syklister, gående, personbiler og hundekjørere konkurrerer med tungtransport om plassen. Potensialet for ulykker er stort, til nå har det i all hovedsak gått bra.

Flere muligheter for å komme av Vei 400, vil gi hunder og hundekjørere en vesentlig bedre hverdag gjennom sommeren, bedre dyrevelferd og opptrening før vinteren, bedre opplevelser og en mer trafiksikker situasjon for alle.

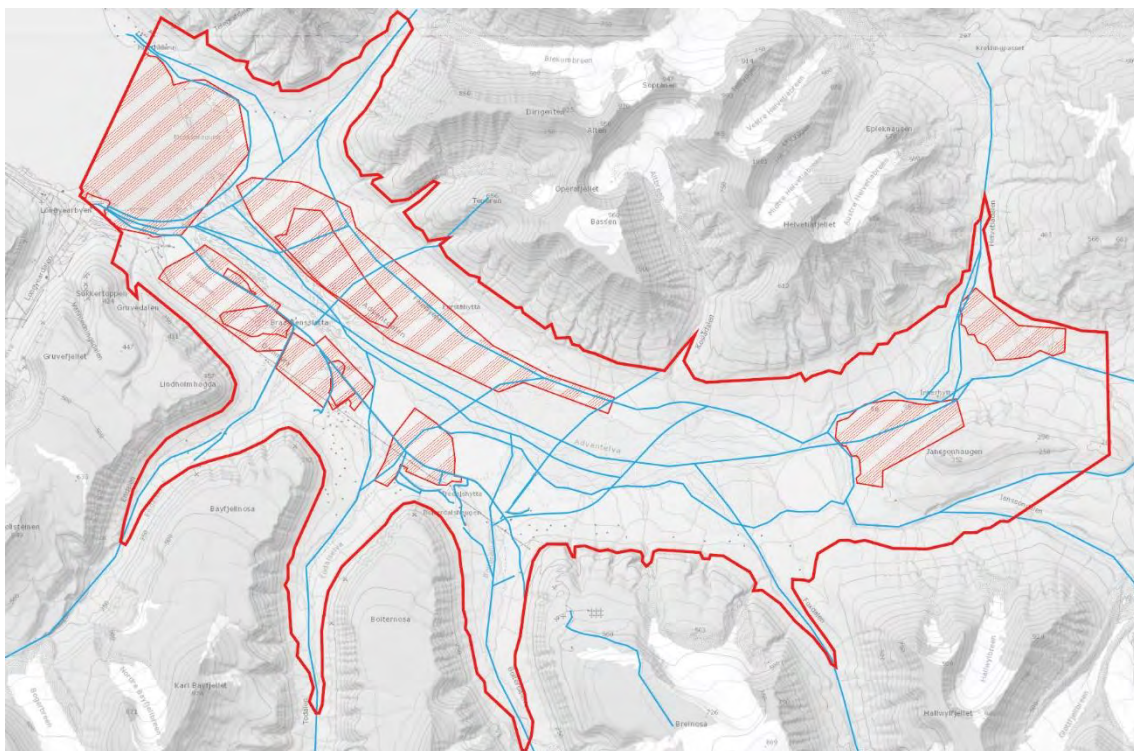
Figur 4 Illustrasjon som viser felles bruk av veien.

3. Dagens bruk gjennom sesongene

Når frosten har satt seg i bakken, elva har frosset, de fleste fuglene fløyet og snøen begynner å komme starter vintersesongen i Adventdalen. De første sporene legges langs brinkene i elva der snøen samler seg i de mange høstkulingene. Etter hvert kan man rette ut sporet og kjøre direkte i retning dit man skal. Det er en regulert scooterløype langs Vei 400 og videre ut mot Jansonhaugen, men i realiteten går sporene der det er best å kjøre for å komme dit man skal.

Førefall om våren varierer mye fra år til år. Ofte er tiden rundt 17. mai siste tur på vinterføre i dalen før alt går i oppløsning og står under vann. Noen år går føret mye før, og noen år til og med seinere. Det skjer vanligvis nokså brått ved at elvene går opp og hindrer ferdsel.

Gjennom sommeren foregår mesteparten av aktiviteten i tilknytning til veinettet og fjelltoppene i Longyearbyenområdet. Padleturer fra Seilforeningen til Hiorthhamn er en viktig aktivitet for fastboende og tilreisende.

Figur 7 Dagens bruk om høsten tegnet inn med brune piler og skravert område i elveleiet

Når frosten setter seg og elva tørker inn er de tørre elveleiene tilgjengelige og fine å ferdes i. På denne tiden tar mange fotturer over til Hiorthhamn, Tenoren og monumentet for flyulykken i Operafjellet. Ved å benytte veistubbene som går helt ned mot Adventelva er det mulig å kjøre turer med hundespann i elveleiet uten å lage varige spor. I den nedre delen av Adventdalen er det svært finkorna sedimenter, og høstens sandstormer legger ofte nye lag med sand over is og snø. Da er det vogna som er best egna farkost bak hundespannet.

Figur 8 Foto av hundespann i Adventelva på høsten.

4. Innspill til verneplan

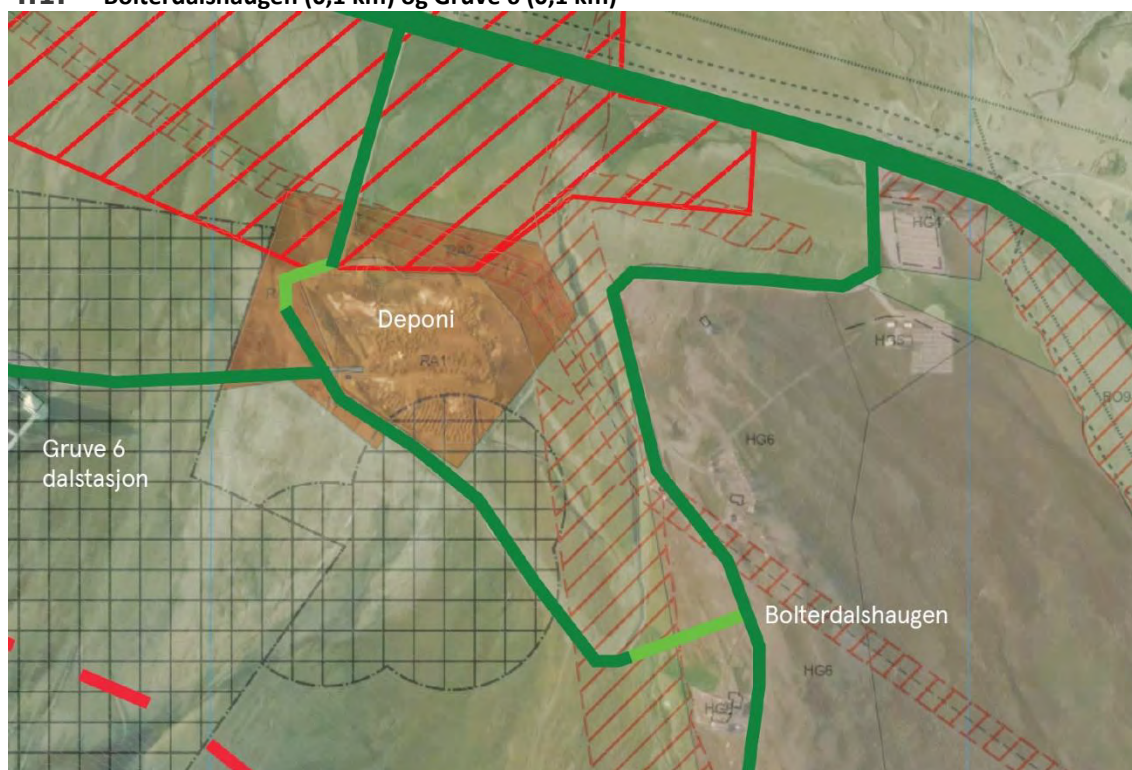
Det er avgjørende at kunnskapen om dagens bruk av Nedre Adventdal tas med i vurderingene om vern. De mest verdifulle områdene for fuglelivet som er kartlagt i kunnskapsgrunnlaget for verneplan ligger flere steder helt inntil, eller overlappende med, viktige aktivitetsområder. Her

vil detaljering og tilrettelegging være viktig for å ivareta flere hensyn, og her kan aktivitetstraseene være en del av løsningen.

Når de ytre grensene for et verneområde skal settes er det viktig at det er lett å forstå hvor de går når man er ute og ferdes i områdene. Dersom grensen kan følge linjer som er synlige i landskapet, vil det bidra til en tydelighet. Grensen bør gå slik at samfunnskritisk infrastruktur, hytter, forskningsområder og hundegårder/næringsarealer ligger utenfor verneområdet. Dersom verneområdet overlapper med eksisterende eller ønsket bruk, som ikke er i konflikt med vernet, må det åpnes for denne bruken gjennom bestemmelsene i verneplanen.

Videre følger forslag til nye aktivitetstraseer i Adventdalen. Vi ber om at disse hensyntas ved utarbeidelse av verneplan.

4.1. Bolterdalshaugen (0,1 km) og Gruve 6 (0,1 km)

Figur 9 Kartutsnitt med ortofoto og arealplan som underlag viser forslag til nye forbindelser i lysegrønt.

Begrunnelse for nye traséer

Det bor flere hundre hunder i hundegårdene på Bolterdalshaugen. Når disse skal ut foran vogna i sommersesongen, starter de ivrige og energiske på en bratt og svingete nedoverbakke til vei 400. Det skjer jevnlig ulykker her, og det er en spesielt krevende start for uerfarne hundekjørere. Folkehøgskolens hundekjørerlinje har turstart på Bolterdalshaugen, i tillegg til de kommersielle hundegårdene og noen private hundekjørere. Små enkle tiltak for å etablere en trasé som kobler Bolterdalshaugen sammen med veien i overkant av deponiet og videre inn på veinettet ved Gruve 6, vil kunne utløse en svært verdifull synergi som både vil bidra til

dyrevelferden i området, til folks sikkerhet, opplevelsen knyttet til gruvehistorien og utsynet over den store Adventdalen.

Hundespannene får god trening og variasjon ved å gå i bakker istedenfor kun i den flate dalen. Dette motvirker belastningsskader i vintersesongen. En runde fra Vei 400, forbi Svalbard Husky, Gruve 6 og deponiet eller Bolterdalshaugen vil utgjøre 3 km utenfor hovedveien, noe som øker sikkerheten og opplevelsen ved hundekjøring om sommeren. Slik deponiet er formet i dag er det for bratt å lage en sammenkobling av adkomstveien på nedsiden og på oversiden. Dersom det er mulig med tanke på sikring av deponiet ville en slik kobling vært svært verdifull uten å medføre noen inngrep i upåvirket natur.

Traséenes forhold til arealplan

Bolterdalshaugentraséen vil gå igjennom formålene Hundegård (HG6), der det er tillatt med hundegårder og anlegg i forbindelse med disse, og kulturminne- natur- og friluftsområde (KNF), der tiltak ikke skal være i konflikt med kulturminne- natur og friluftsverdiene og det kreves at søknad om tiltak godkjennes av Sysselmesteren. Traséen ligger delvis i faresone for ras og skred, (H310_1).

Figur 10 Foto fra avskjæringsgrøfta mot Bolterdalshaugen med forslag til trasé som forbinder eksisterende veier.

Gruve 6-traséen vil gå igjennom avfallsdeponiet (RA2). Avfallsdeponiet er i ferd med å bli avsluttet og terrenget skal arronderes slik at det ivaretar sikring av deponiet.

Traséenes forhold til kartlagte naturverdier

Fuktdraget på nordsiden av deponiet og Gruve 6 er tidlig snøfritt og derfor viktige beiteområder for fugler under vårtrekket. Traséene kommer lite i berøring med dette området, men vil kunne øke ferdselen på eksisterende veinett noe.

Vurdering av forhold til verneplan

Traséene ligger innenfor området som vurderes i verneplanarbeidet. Ferdselen på eksisterende veier ved Gruve 6 vil kunne bli noe større om det åpnes for hundevognkjøring over deponiet til Gruve 6 og direkte fra Bolterdalshaugen, men dette vurderes å være en marginal tilleggsbelastning da det allerede er hundegårder i området.

Figur 11 Foto fra Gruve 6 dalstasjon mot Longyearbyen. Et flott overblikk over taubaneanlegget og dalen.

4.2. Braatensletta (1,6 km)

Begrunnelse for nye traséer

Dagens runde over den gamle flystripa mellom gamle nordlysstasjonen og gamle hangaren, er eneste mulighet til å snu et stort hundespenn eller en rekke med hundespenn uten å blokkere veien og mulig skape farlige situasjoner.

Figur 12 Foto fra den gamle flystripa på Braatensletta som brukes til hundekjøring med vogn i dag.

Figur 13 Kartutsnitt med arealplanen under viser dagens bruk i mørkegrønt og alternative nye traseer i lysegrønt.

Traséen langs brinken til Adventelva, har tidligere vært i bruk til kjøring på tundra da den mesteparten av sommeren er tørr. Det er flere ramper ned fra Vei 400 i dette området, og det tillater flere varianter eller alternative løsninger. Dette gir mulighet til rundløyper som viser fram den store meandrerende Adventelva, Lomdammen med yrende fugleliv, den gamle flyplassen og flyvraket samt ny framtidsrettet forskning. Traséen kan forkortes i øst slik at den ikke går rundt Lomdammen.

Figur 14 Foto av rampa som går ut på terreng rett vest for Lomdammen. Lomdammen er bak til høyre.

Traséens forhold til arealplan

Den lengste nye traséen er lagt inn som bestemmelsesområde BO7-TL i arealplanen, med krav om utarbeidelse av delplan før tillatelse til tiltak. Den ligger delvis i kulturminne- natur- og friluftsmål (KNF) og alle søknader om tiltak skal godkjennes av Sysselmeisteren. Den ligger delvis i forskningsområde (PF9).

Den ligger delvis i båndleggingssonen for automatisk freda kulturminne (H770_1) gamle flystripa og flyvraket, der tiltaket vil kreve dispensasjon fra Riksantikvaren. Traséen krysser regulert snøscooterløype langs Vei 400.

Traséenes forhold til kartlagte naturverdier

Lomdammen og Smådammene samt sletta øst for disse er de rikeste lokalitetene for vannfugl i området (observert 39 arter hvorav 13 rødlista og 9 hekkende). Områdene er nokså sterkt påvirket av relativt høy trafikk og ferdsel i tilknytning til veinettet.

Det er betydelig med trafikk av folk og kjøretøy langs Adventdalsveien. Informasjon på stedet til publikum kan begrense forstyrrende ferdsel utenom vei.

Vurdering av forhold til verneplan

Dette er et område der fugler og ferdsel overlapper i stor grad, og det vil være hensiktsmessig med en tydeligere tilrettelegging for å få forutsigbarhet for alle. Dersom man antar at fuglelivet ved Lomdammen blir negativt påvirket av at mennesker ferdes rundt dammen, kan traséen justeres slik at den går ut på brinken på vestsiden av dammen. En grustrasé i rett avstand fra dammen vil kunne gi fotografer og fugleinteresserte adgang til andre vinkler uten å gå ut i det våte terrenget nært dammen.

4.3. Endalen snuplasser

Begrunnelse for nye traséer

Endalen brukes i dag av svært mange hundespann. Veien opp mot vinkelstasjonen gir variasjon fra den ellers flate Vei 400. Man kommer litt unna den tyngste trafikken og litt opp i terrenget, og det er i dag en fin mulighet til å snu spannene ved å kjøre rundt selve vinkelstasjonen.

Figur 15 Foto av vinkelstasjonen i Endalen med dagens snumulighet for hundespann.

Om man fortsetter videre innover Endalen mot gruve 5 er man i et annerledes landskapsrom, og i et område der det ellers er lite aktivitet og ferdsel. Gruveanlegget i Endalen er et flott syn og området i dalsidene brukes til vegetasjonsforskning. Her er det lett tilgang på vann fra Endalselva for å kjøle ned hundene og gi dem mulighet til å drikke.

Figur 16 Foto av Steinlageret og Endalselva. I bakgrunnen ser man veien opp mot Gruve 5 -god motbakketrening!

I dag er det ingen egne snuplasser ovenfor vinkelstasjonen, men det ville være relativt enkelt å etablere noen uten store tiltak, en parallelt med veien i et område hvor det er mye kjørespor og bearbeidet terreng, en ved steinlageret på østsiden av Endalselva og en oppe ved Gruve 5 der det er en større tipp som kan tilrettelegges som snuplass. Ferdsel på veien i dette området er avhengig av at trebroene holdes vedlike.

Snuplassenes forhold til arealplan

Snuplasser er lagt inn som bestemmelsesområde BO10-TL i arealplanen, og krever ikke utarbeidelse av delplan, kun en utomhusplan som viser plassering og hensyn til terreng i området. Snuplassene ligger delvis i kulturminne- natur- og friluftsmål (KNF) der alle søknader om tiltak skal godkjennes av Sysselimesteren og delvis innenfor permanent forskningsområde (PF8).

De ligger i nedslagsfelt for drikkevann (H110_1) der kun tiltak som er nødvendig for drift og vedlikehold av vannforsyning samt forskning er tillatt. To av snuplassene ligger delvis i båndleggingssonen for det vedtaksfreda taubaneanlegget (H770_2) der tiltaket vil kreve dispensasjon fra Riksantikvaren.

Snuplassenes forhold til kartlagte naturverdier

Traséene ligger utenfor områdene for kartlagte naturverdier.

Vurdering av forhold til verneplan

Snuplassene i Endalen ligger innenfor området som vurderes i verneplanarbeidet, men er utenfor verdifulle områder for fugl. Området på sørvestsiden av taubanetraséen bør ikke innlemmes i verneområdet.

4.4. Isdammenrunden (3,3 km)

Begrunnelse for ny trasé

Forslag til ny trasé langs Isdammens sørside går fra Vei 400 ved vestenden av Isdammen, og følger deretter taubanetraseen helt til vinkelstasjonen i Endalen. Denne rundturen vil være attraktiv for gåtur, trilletur eller sykkelstur (12km runde fra byen), hundevognkjøring og naturobservasjon. Traseen har stort potensiale for å formidle gruvehistorien med kulltransporten på en direkte og iøynefallende måte.

Traséen følger kraftlinja og kjørespor fra opparbeidelse og vedlikehold av denne, og kan åpenbart også ha en beredskapsmessig funksjon med tanke på sårbarheten i kjøreveien på demningen som eneste forbindelse innover dalen i dag. Den vil bli liggende innenfor nedslagsfeltet for drikkevann, og må hensynta eventuelle restriksjoner i den forbindelse. Traséen kan opparbeides ved å legge på masser på eksisterende terrengoverflate, og med klipper på de stedene hvor den krysser større bekker fra fjellsida. Den vil kunne påvirke dreneringen lokalt langs traséen noe, men ikke vesentlig mer enn dagens kjørespor.

Figur 17 Foto av Isdammens sørside sett fra Vei 400

Traséens forhold til arealplan

Traséen er lagt inn som bestemmelsesområde BO6-TL i arealplanen, med krav om utarbeidelse av delplan før tillatelse til tiltak. Den ligger i kulturminne- natur- og friluftsfomål (KNF) og alle søknader om tiltak skal godkjennes av Sysselmesteren.

Hele løypa ligger i nedslagsfelt for drikkevann (H110_1) der kun tiltak som er nødvendig for drift og vedlikehold av vannforsyning samt forskning er tillatt. Den ligger delvis i båndleggingssonen for det vedtaksfrelde taubaneanlegget (H770_2) der tiltaket vil kreve dispensasjon fra Riksantikvaren, og delvis i fareområde for høyspentanlegg (H370_5).

Traséens forhold til kartlagte naturverdier

Isdammen er drikkevannskilden for Longyearbyen. Hele området er sterkt påvirket av menneskeskapte inngrep gjennom oppdemming av Isdammen. Det er til dels rik vegetasjon på breddene, spesielt i sørenden av vannet. Ved taubanen og ovenfor denne på Isdammens sørside, hekker noen par sandlo og flere spredte par kortnebbgås.

En foreslått turvei på motsatt side av Isdammen og i høyde med taubanen, vil kunne medføre forstyrrelser for kortnebbgjess og sandlo i hekketida. (Norsk Polarinstitut, Kunnskapsgrunnlag for nedre Adventdalen).

Vurdering av forhold til verneplan

Traséen ligger innenfor området som vurderes i verneplanarbeidet, men er i ytterkant av de verdifulle områdene for fugl. Det bør være mulig å trekke grensa for verneområdet slik at traséen ligger utenfor. Tiltaket tilrettelegger for at man kan observere fuglelivet fra trygg avstand uten å komme i konflikt med det.

5. Avslutning

Innspillet er utarbeidet av LPO arkitekter i Longyearbyen i samarbeid med, og på vegne av, Visit Svalbard. Sentrale turoperatører har vært involvert i prosessen og bidratt med kunnskap om dagens bruk, og behov for fremtidig bruk av Adventdalen.

Styret i Svalbard Reiselivsråd behandlet innspillet i styremøtet 12.10.22, og et enstemmig styre støtter innspillet.

Janike Vika hos Sysselmesteren ga i epost 10.08.22 utsettelse av svarfristen til 14.10.22.

Med vennlig hilsen
Visit Svalbard

Ronny Brunvoll
daglig leder

Trine Krystad
nestleder

Vedlegg

- 3 Kartutsnitt for aktivitetstraseer i Adventdalen (Når kartet åpnes i en pdf-leser som eksempelvis Acrobat, kan man finne et panel på venstre side og skru lagene av og på i visningen.)